

PowerPoint เพื่อการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐกร สงคราม¹

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจุบันเพาเวอร์พอยท์ (PowerPoint) นับเป็นสื่อประกอบการพูดและการนำเสนอที่ถูกนำมาใช้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นการบรรยายให้ความรู้หรือการนำเสนอข้อมูลในเชิงธุรกิจ เพราะเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับกระบวนการผลิตและใช้งานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้ได้รับความนิยมในแทบทุกวงการ แม้ในงานด้านการส่งเสริมการเกษตรก็นิยมนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร แต่บ่อยครั้งที่การใช้เพาเวอร์พอยท์ก็ไม่ได้ช่วยให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการแทนที่จะทำให้การนำเสนอเข้าใจได้ง่ายกลับทำให้ดูน่าเบื่อ น่ารำคาญ และลดความน่าเชื่อถือของผู้บรรยายลง กลายเป็นการลงทุนลงแรงที่เปล่าประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร บทความนี้จะแนะนำหลักการออกแบบและใช้งานเพาเวอร์พอยท์ที่ถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำเสนอให้ดีขึ้น

ความสำคัญของการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ

ก่อนที่จะกล่าวถึงหลักการออกแบบและการใช้เพาเวอร์พอยท์ที่ดีนั้น อยากจะยกตัวอย่างแนวคิดพื้นฐานด้านการสื่อสารที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพได้ ดังนี้ (ณัฐกร สงคราม, 2551)

1. ในการบรรยายแต่ละครั้ง ผู้ฟังจะฟังเพียง 25% - 50% ของเวลาทั้งหมด และโดยทั่วไปผู้ฟังที่เป็นผู้ใหญ่จะสามารถรับฟังได้เพียง 15-20 นาที หากเกินกว่านั้น มักจะไม่สามารถตั้งสมาธิไว้ได้
2. ความจำระยะสั้น (Short-term Memory) ของคนเราสามารถจดจำได้เพียง 5-7 ประเด็นจากสิ่งที่ได้ฟังทั้งหมด
3. คนเราโดยทั่วไปจะจำได้เพียง 10% ในสิ่งที่ได้ยิน และ 50% จากการอ่าน

จากตัวอย่างแนวคิดนี้ แสดงให้เห็นว่าในการพูดหรือบรรยายแต่ละครั้งนั้น ผู้พูดจำเป็นต้องใส่ใจกับวิธีการนำเสนอภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว รวมทั้งต้องหาแนวทางที่จะช่วยให้ผู้ฟังรับรู้ในสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ได้ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ ต้องดึงผู้ฟังให้อยู่ และคล้อยตามสิ่งที่เราพูด เอ็ดเวิร์ด ทัฟเต (Edward Tufte) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและการนำเสนอของสหรัฐอเมริกา ได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การนาซ่า (NASA) ซึ่งเป็นผลเสียที่เกิดจากการนำเสนอที่ไร้ประสิทธิภาพ โดยเขาเล่าว่าทักษะในการนำเสนอที่ไม่เก่งของวิศวกรจากองค์กรหนึ่งผนวกกับเพาเวอร์พอยท์ ที่อัดแน่นไปด้วยข้อมูล ทำให้ผู้บริหารของนาซ่าไม่สามารถเชื่อและเข้าใจว่ากระสวยอวกาศโคลัมเบียมีความเสี่ยงด้านเทคนิค ในที่สุดกระสวยอวกาศโคลัมเบียก็ประสบอุบัติเหตุขึ้น เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2003 เป็นเหตุให้นักบินอวกาศทั้งเจ็ดคนต้องเสียชีวิต ทั้งนี้หากวิศวกรจากบริษัทดังกล่าวมีทักษะในการนำเสนอที่ดีและใช้เพาเวอร์พอยท์ ที่สื่อความได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว โศกนาฏกรรมครั้งนั้นอาจจะไม่เกิดขึ้น (เกรียงศักดิ์ นิรัติพัฒนะศัย, 2550) ฉะนั้นการเข้าใจหลักการออกแบบและใช้เพาเวอร์พอยท์ เพื่อการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

เรียนรู้หลักการออกแบบและใช้เพาเวอร์พอยท์จากข้อผิดพลาด

ทักษะการใช้โปรแกรมเพาเวอร์พอยท์ นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ยุ่งยากในการเรียนรู้ ผู้ใช้ที่ไม่เคยใช้งานมาก่อนก็สามารถที่จะเรียนรู้ได้เองเพียงแค่มองดูด้านการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น เด็กรุ่นใหม่ ๆ ทุกคนล้วน เคยผ่านการเรียนโปรแกรมนี้มาตั้งแต่สมัยประถมหรือมัธยมศึกษาเพราะเป็นโปรแกรมพื้นฐานที่ทุกโรงเรียนบรรจุลงในการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ แต่แม้คนส่วนใหญ่จะใช้เป็น กลับมีน้อยคนนักที่จะสามารถออกแบบและใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ต่อไปนี้เป็นข้อผิดพลาดของการออกแบบและใช้งานเพาเวอร์พอยท์ที่พบเจอกันได้บ่อยๆ (เกรียงศักดิ์ นิรัติพัฒนะศัย, 2550; ญัฐกร สงคราม, 2551; Mitchell, 2551; Sheridan, 2551) ซึ่งสามารถสรุปออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ทำเพาเวอร์พอยท์มาเป็นอย่างดี แต่เมื่อจะใช้จริงกลับเปิดโปรแกรมไม่ได้หรือเปิดได้แต่แสดงผลไม่เหมือนที่ออกแบบไว้

โดยส่วนใหญ่ ข้อผิดพลาดนี้มักเกิดจากการที่ผู้ออกแบบสร้างชิ้นงานจากคอมพิวเตอร์คนละเครื่องกับที่ใช้ในวันนำเสนอจริง โดยสร้างในเครื่องที่มีรุ่น (Version) ของโปรแกรมเพาเวอร์พอยท์ ที่ต่างจากเครื่องที่นำเสนอ ซึ่งถ้าเป็น version ที่สูงกว่ามาเล่นกับเครื่องที่รุ่นต่ำกว่าจะทำให้เปิดไม่ได้ แต่ถ้าเป็นรุ่นที่ต่ำกว่ามาเล่นกับเครื่องที่รุ่นใหม่กว่าแม้จะสามารถเปิดได้แต่อาจแสดงผลผิดเพี้ยนจากที่ออกแบบไว้ เช่น ขนาดตัวอักษรเปลี่ยนไป นอกจากนี้ผลของการผิดเพี้ยนอาจจะมาจากส่วนอื่น เช่น ใช้โปรแกรมระบบปฏิบัติการอย่างโปรแกรมวินโดวส์ (Windows) คนละรุ่นกัน หรือใช้รูปแบบตัวอักษร (Font) ที่เครื่องทั่วไปไม่มี ผู้นำเสนอที่นำคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กส่วนตัวมาเองจะไม่พบปัญหานี้ แต่หลายคนที่ใช้วิธีการบันทึกข้อมูลลงแผ่นซีดีรอม (CD-ROM) หรือแฟลชไดรฟ์ (Flash Drive) แล้วนำมาใช้กับเครื่องที่หน่วยงานเตรียมไว้ให้ น่าจะเคยพบปัญหานี้มาไม่มากก็น้อย

<p>ส่วนประกอบของเกสรตัวเมีย</p> <ol style="list-style-type: none"> ยอดเกสรตัวเมีย คือ ส่วนปลายสุดของก้านเกสรตัวเมีย มีลักษณะเป็นปุ่ม มีขนหรือของเหลวเหนียวๆ สำหรับจับละอองเรณูที่ปลิวมาหรือแมลงพามา ก้านเกสรตัวเมีย คือ ส่วนที่อยู่ต่อกจากยอดเกสรตัวเมียลงมา มีลักษณะเป็นท่อยาวเรียวยาวลงมาถึงรังไข่ รังไข่ คือ ส่วนที่อยู่ติดกับฐานรองดอกมีลักษณะพองโตออกเป็นกระเปาะ ออวุล คือ ส่วนที่เรียงอยู่ภายในรังไข่มีลักษณะเป็นเม็ดกลมๆ เล็กๆ สีขาวนวล 	<p>ส่วนประกอบของเกสรตัวผู้</p> <ol style="list-style-type: none"> ตัวผู้ คือ ส่วนปลายสุดของก้านเกสรตัวผู้ มีลักษณะเป็นปุ่ม มีขนหรือของเหลวเหนียวๆ สำหรับจับละอองเรณูที่ปลิวมาหรือแมลงพามา ก้านเกสรตัวผู้ คือ ส่วนที่อยู่ต่อกจากยอดเกสรตัวผู้ลงมา มีลักษณะเป็นท่อยาวเรียวยาวลงมาถึงรังไข่ รังไข่ คือ ส่วนที่อยู่ติดกับฐานรองดอกมีลักษณะเป็นกระเปาะ
---	--

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างการใช้รูปแบบตัวอักษรที่เครื่องทั่วไปไม่มีทำให้เกิดปัญหาเรื่องการแสดงผล

การแก้ปัญหาอาจใช้วิธีการสอบถามผู้ดูแลเครื่องในวันนำเสนอว่าใช้เพาเวอร์พอยท์รุ่นใด หรือหากเราใช้รุ่นที่สูงอย่างเพาเวอร์พอยท์ 2007 ก็อาจใช้การบันทึกในรูปแบบของเพาเวอร์พอยท์รุ่นต่ำกว่าติดมาด้วย ส่วนเรื่องของ รูปแบบตัวอักษร หากไม่มีความจำเป็นต้องใช้รูปแบบพิเศษ ก็ควรเลือกรูปแบบที่มีทั่วไป เช่น รูปแบบตัวอักษรที่ลงท้ายด้วย UPC หรือถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรแนบไฟล์รูปแบบตัวอักษรต้นฉบับมาด้วยเพื่อลงในเครื่องที่นำเสนอหากเครื่องนั้นไม่มี นอกจากนี้ยังมีอีกแนวทางที่อาจใช้ได้ คือการใช้วิธีบันทึกเป็นรูปภาพเพื่อป้องกันการผิดพลาดของการแสดงผล วิธีหลังนี้มีข้อเสียคือทำให้ไม่สามารถใช้การแสดงผลพิเศษ (Effect) หรือการเชื่อมโยงแบบในเพาเวอร์พอยท์ ได้เลย แต่มั่นใจได้เลยว่าสามารถเปิดได้ในทุกเครื่องแม้ในเครื่องนั้นจะไม่มีโปรแกรมเพาเวอร์พอยท์ก็ตาม

นอกจากนี้ ในบางกรณีอาจเกิดปัญหาการแสดงผลที่ปรากฏในจอฉายไม่เต็มพื้นที่เหมือนที่เห็นในคอมพิวเตอร์ โดยรายละเอียดหรือภาพที่อยู่ติดขอบเฟรมหายไป ซึ่งเป็นปัญหาจากการตั้งค่าที่ไม่สัมพันธ์กันระหว่างคอมพิวเตอร์กับเครื่องฉาย ฉะนั้นการออกแบบเพาเวอร์พอยท์ ที่ดีจึงไม่ควรใส่เนื้อหาหรือภาพที่สำคัญไว้ติดขอบหน้าจอนั้นเกินไป โดยเผื่อพื้นที่ริมขอบจอไว้เล็กน้อยเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2. การจัดเรียงลำดับสไลด์ที่ไม่ดี ทำให้ผู้ฟังรวมทั้งผู้ใช้เองสับสน

โดยปกติ จำนวนเพาเวอร์พอยท์แต่ละหน้าจอ หรือที่เรียกว่า สไลด์ (Slide) ที่ใช้ในการนำเสนอขึ้นอยู่กับเวลาในการนำเสนอซึ่งมีข้อแนะนำคือควรใช้ประมาณ 1-2 สไลด์ต่อหน้าที่แต่ในบางจังหวะอาจใช้มากหรือน้อยกว่านั้นได้โดยการเรียงลำดับสไลด์ทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ผู้นำเสนอหลายคนไม่คำนึงถึงจุดนี้ ทำให้เกิดปัญหา เช่น ผู้ฟังไม่ทราบว่าจะบรรยายหัวข้อใดบ้างทำให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่ฟังไม่ได้ ผู้ฟังเบื่อเพราะไม่รู้ว่าจะไรจะจบการนำเสนอ หรือเมื่อมีการอ้างถึงเนื้อหาในบางสไลด์ก็เสียเวลาในการค้นหาว่าอยู่สไลด์แผ่นใด เป็นต้น ต่อไปนี้เป็นคำแนะนำในการออกแบบการลำดับของสไลด์ในเพาเวอร์พอยท์ที่เหมาะสม

2.1 จัดทำสไลด์ตามลำดับของเนื้อหาหรือการบรรยาย ไม่สลับไปสลับมา

2.2 เริ่มสไลด์แรกด้วยการแสดงชื่อเรื่องที่จะนำเสนอพร้อมทั้งชื่อของผู้นำเสนอและข้อมูลเพื่อติดต่อ

2.3 สไลด์ถัดไปควรบอกผู้ฟังว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการฟังครั้งนี้คืออะไร หรือแสดงวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ

2.4 ต่อมาเป็นสไลด์ที่แสดงหัวข้อในการนำเสนอ

2.5 หลังจากนั้นจะเป็นส่วนของเนื้อหาที่เรียงลำดับตามหัวข้อที่กำหนด

2.6 สไลด์สุดท้าย ควรเป็นการสรุป/ทบทวน เพื่อย้ำเนื้อหาสำคัญของการนำเสนอครั้งนี้

2.7 อาจเพิ่มสไลด์สุดท้ายด้วยข้อความง่ายๆ เช่น “Question?” หรือ “ช่วงถาม-ตอบ” เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังถามคำถามหรือรวบรวมอภิปราย

2.8 เพื่อเป็นการป้องกันการสับสน ควรใส่หัวข้อเรื่องทุกสไลด์ และใส่หมายเลขสไลด์เพื่อช่วยให้ผู้ฟังอ้างอิงได้

การใส่หัวข้อการบรรยายช่วยให้ผู้ฟังเห็นภาพรวมและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาการนำเสนอได้ง่าย

หัวข้อในการบรรยาย

1. ดอกไม้คืออะไร
2. ประเภทของดอกไม้
3. ส่วนประกอบของดอกไม้
4. การถ่ายละอองเรณูและการปฏิสนธิ
5. ปัจจัยที่ช่วยในการถ่ายละอองเรณู

Page 3 of 20

การใส่หมายเลขหน้าที่ลงในสไลด์เพื่อป้องกันการสับสน

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างการออกแบบเพาเวอร์พอยท์ ที่ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายและป้องกันการสับสน

3. การใช้ขนาดและสีของตัวอักษรและพื้นหลังที่ไม่เหมาะสม ทำให้อ่านยากหรือมองเห็นไม่ชัดเจน ข้อผิดพลาดสำคัญอีกประการที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเสนอก็คือ การออกแบบข้อมูลในหน้าจอที่ทำให้อ่านได้ยาก ซึ่งอาจเป็นเพราะการเลือกรูปแบบและการกำหนดขนาดตัวอักษรที่ไม่เหมาะสม หรือการเลือกใช้สีระหว่างข้อความกับสีพื้นที่ยังมองเห็นได้ไม่ชัดเจน สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการรับรู้ของผู้ฟัง ผู้ออกแบบเพาเวอร์พอยท์ จึงควรพิจารณาเลือกใช้รูปแบบตัวอักษรที่เป็นมาตรฐานอ่านได้ง่าย และมีขนาดใหญ่ต่อการมองเห็นในระยะไกล ไม่เล็กจนเกินไป รวมทั้งเลือกใช้สีพื้นหลังและสีตัวอักษรที่ตัดกันเพื่อช่วยให้อ่านข้อความได้ง่าย หรือพื้นหลังไม่มีสีลวดลายมากเกินไปจนทำให้สายตาเป็นต้นตอไปนี้เป็นหลักการเลือกรูปแบบ ขนาดตัวอักษร และสีที่เหมาะสม

3.1 เลือกใช้รูปแบบตัวอักษรที่มีหัวเพื่อให้อ่านง่าย และไม่ควรรใช้ตัวอักษรเกิน 2 แบบในแต่ละ สไลด์

3.2 ควรใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่เพื่อให้มองเห็นได้ง่าย โดยภาษาไทยควรใช้ประมาณ 36-50 พอยต์ (Point) สำหรับเนื้อหา และ 60 พอยต์ สำหรับหัวข้อเรื่อง

3.3 ใช้ตัวหนาหรือตัวขีดเส้นใต้ในการเน้นข้อความ ดีกว่าใช้ตัวเอียงเพราะอ่านได้ง่ายกว่า หรือถ้าจะใส่เงาให้ตัวอักษร เงาของตัวอักษรควรเข้มกว่าสีพื้น

3.4 ไม่ควรรใช้ข้อความภาษาอังกฤษแบบตัวใหญ่ทั้งหมด (Capitalize) เพราะจะอ่านได้ยาก ยกเว้นคำสั้นๆ ที่เป็นหัวข้อหรือต้องการเน้น

3.5 ใช้พื้นหลังที่ตัดตัดกันกับตัวอักษร เช่น พื้นมืดตัวอักษรสว่าง หรือ ตัวอักษรสว่างพื้นมืด โดยทั่วไปนิยมใช้สีฟ้าหรือสีดำกับสีขาวหรือสีเหลือง แต่สีตัดกันบางคู่ก็ไม่เหมาะสม เช่น สีเขียวกับสีแดง เพราะจะทำให้ผู้ชมปวดตา

3.6 ควรใช้พื้นหลังสีเข้มกับห้องที่มีผู้ฟังนั่งไม่เกิน 20 พุ่ด หากไกลกว่านั้นไม่ควรใช้ (ใช้สีสว่างแทน)

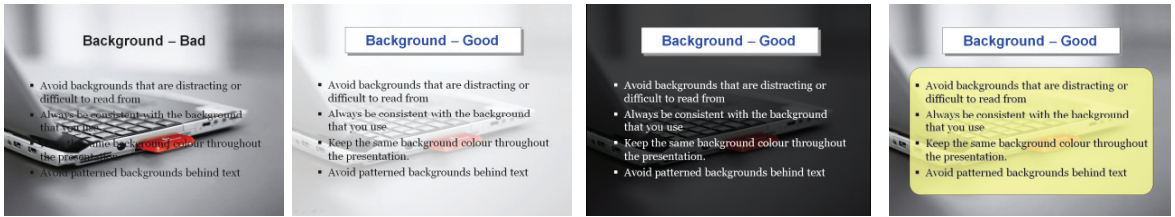
3.7 หลีกเลี้ยงพื้นหลังที่ยากต่อการอ่าน เช่น เป็นภาพ มีลวดลาย หรือมีสีเหมือนกับตัวอักษร

3.8 ควรใช้รูปแบบตัวอักษร ขนาด รวมทั้งสีตัวอักษรและพื้นหลังแบบเดียวกันตลอดทุกสไลด์

3.9 การใช้สีเพื่อการตกแต่งมากเกินไป นอกจากทำให้เสียเวลาในการผลิตแล้วยังจะทำให้หน้ารั้คาญต่อการอ่านด้วย

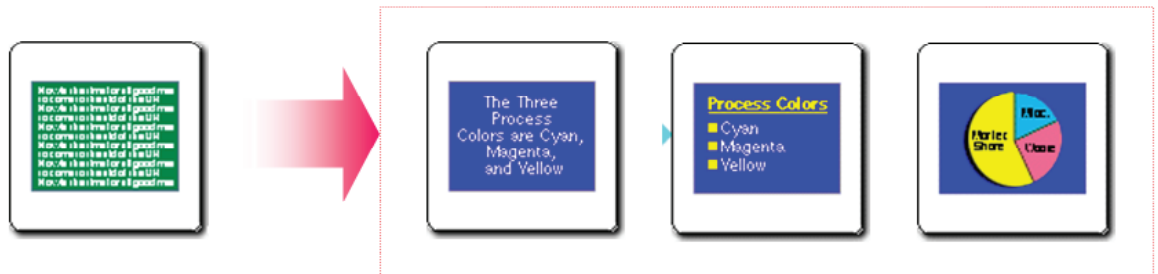
ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างการเลือกรูปแบบ ขนาดและสีของตัวอักษรที่ต้องพิจารณาให้มองเห็นได้ชัดและเหมาะสมกับพื้นหลัง

ภาพที่ 4 แสดงตัวอย่างในกรณีที่ต้องใช้พื้นหลังที่เป็นรูปภาพ ควรลดความเข้มหรือเพิ่มความสว่างของพื้นหลัง หรือใช้กรอบสีเข้ามาช่วยเพื่อให้มองเห็นตัวอักษรได้ชัดเจนขึ้น

4. ดูแล้วเข้าใจยาก เพราะมีข้อมูลหรือตัวอักษรมากเกินไปใน 1 สไลด์

ผู้นำเสนอหลายคนมักจะเข้าใจว่า การบรรจุข้อมูลลงไปในเพาเวอร์พอยท์ แต่ละสไลด์มากๆ จะทำให้การนำเสนอดูน่าเชื่อถือ ซึ่งจริงๆ แล้วไม่เป็นเช่นนั้น เพราะผู้ฟังจะต้องเสียเวลาในการอ่านซึ่งจะทำให้ลดความสนใจในการฟังผู้นำเสนอลง อย่าลืมว่าตัวหลักของการนำเสนอคือผู้นำเสนอไม่ใช่เพาเวอร์พอยท์ ฉะนั้นสไลด์ที่ดีจึงควรบรรจุข้อความที่เป็นใจความสำคัญซึ่งสั้นและกระชับ โดยหลีกเลี่ยงการนำเสนอเป็นข้อความยาวๆ ในรูปแบบย่อหน้า (Paragraph) แต่เปลี่ยนเป็นรายการสั้นๆ (Bullet Point) ที่ละบรรทัด เพื่อให้ผู้ฟังได้อ่านใจความสำคัญควบคู่ไปกับการฟังรายละเอียดเพิ่มเติมจากการบรรยาย เพาเวอร์พอยท์ที่ดีต้องช่วยสื่อความหมายจากการพูดมากกว่านำมาใช้แทนการพูด หากมีข้อมูลที่ต้องนำเสนอมากมาย อย่าอัดแน่นข้อมูลลงในสไลด์ทั้งหมด แต่ควรแจกเป็นเอกสารประกอบเพิ่มเติม

ภาพที่ 5 สไลด์ที่ดีต้องเปลี่ยนจากการบรรจุข้อความยาวๆ เป็นการสรุปใจความสำคัญหรือเปลี่ยนเป็นการนำเสนอด้วยภาพ

สุภาจิตจันบอกไว้ว่า ภาพหนึ่งภาพบอกได้มากกว่าคำพูดหมื่นคำ ฉะนั้นจึงควรเปลี่ยนข้อความให้เป็นรูปภาพหรือรูปแบบอื่นที่น่าสนใจเพื่อช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ โดยภาพที่ใช้ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับเนื้อหา แม้แต่ภาพประกอบที่ใส่เข้ามาเพื่อเพิ่มความสวยงามของสไลด์ เช่น ภาพพื้นหลัง หรือภาพตกแต่งข้อความ นอกจากนี้ควรมีการเน้นให้เห็นส่วนสำคัญในภาพนั้นๆ เช่น หากมีการพูดถึงตัวเลขสถิติก็ควรมีการใช้สีเน้นไปที่ตัวเลขสำคัญๆ เป็นต้น

การพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติและการเรียนรู้ผ่านคำพูดภายในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการสร้างความรู้ด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา: กรณีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่ม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
รวม	80.33	88.37	93.37	78.02	81.75	80.24	89.66	84.49	85.08	73.70
เกณฑ์	ดี เยี่ยม	ดี เยี่ยม	ดี เยี่ยม	ดี	ดี เยี่ยม	ดี เยี่ยม	ดี เยี่ยม	ดี เยี่ยม	ดี เยี่ยม	ดี เยี่ยม

หน้า 101

ภาพที่ 6 การใช้วงกลมสีแดงเน้นตัวเลขในตาราง ช่วยให้มองเห็นส่วนสำคัญของข้อมูลที่นำเสนอได้

สไลด์ที่ดีควรจะแสดงหนึ่งประเด็นในแต่ละครั้ง เช่น หนึ่งหน้ามีหนึ่งประเด็น แต่หากต้องบรรจุไว้หลายประเด็นในหนึ่งหน้า ก็ให้แสดงผลทีละประเด็นเพื่อให้ผู้ฟังคงความสนใจกับสิ่งที่ผู้นำเสนอกำลังพูด หากให้ผู้ฟังเห็นประเด็นอื่นๆ หรือประเด็นลวงหน้าจะทำให้ผู้ฟังไม่สนใจในสิ่งที่กำลังฟัง เทคนิคดังกล่าวเรียกว่าการเปิดเผยทีละส่วน เพื่อควบคุมสมาธิของผู้ฟังให้เป็นไปตามขั้นตอนของ การนำเสนอ ทำให้ได้เห็นภาพและฟังคำบรรยายควบคู่กันไปตามลำดับ เทคนิคนี้สามารถใช้กับการนำเสนอในสไลด์ที่เป็นรายการสั้นๆ โดยควรแสดงขึ้นมาทีละบรรทัดตามการบรรยาย ไม่ควรแสดงขึ้นมาพร้อมกันทุกบรรทัดเพราะจะทำให้ผู้ฟังมั่วแต่สนใจที่จะอ่านหรือจดแทนที่จะสนใจฟัง นอกจากนี้ในแต่ละรายการควรจบในบรรทัดเดียวกัน และอยู่ระหว่างหกถึงแปดคำในภาษาอังกฤษ หรือไม่เกินสิบคำในภาษาไทย และไม่ควรมีเกิน 6 รายการ ในแต่ละหน้า หรือหากเป็นบรรทัดก็ไม่ควรมีเกิน 8-10 บรรทัดในแต่ละสไลด์

<p>ประเภทของดอกไม้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดอกสมบุรณ์ และดอกไม้สมบุรณ์ <p>Page 11 of 20</p>	<p>ประเภทของดอกไม้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดอกสมบุรณ์ และดอกไม้สมบุรณ์ 2. ดอกสมบุรณ์เทศ และดอกไม้สมบุรณ์เทศ <p>Page 11 of 20</p>	<p>ประเภทของดอกไม้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดอกสมบุรณ์ และดอกไม้สมบุรณ์ 2. ดอกสมบุรณ์เทศ และดอกไม้สมบุรณ์เทศ 3. ดอกเดี่ยว และดอกช่อ <p>Page 11 of 20</p>	<p>ประเภทของดอกไม้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดอกสมบุรณ์ และดอกไม้สมบุรณ์ 2. ดอกสมบุรณ์เทศ และดอกไม้สมบุรณ์เทศ 3. ดอกเดี่ยว และดอกช่อ 4. ดอกสมมาตรแบบรังสี และดอกสมมาตรครึ่งซีก <p>Page 11 of 20</p>
--	--	--	---

ภาพที่ 7 แสดงเทคนิคการเปิดทีละรายการ ทำให้คงความสนใจของผู้ฟังให้อยู่กับการบรรยายในแต่ละประเด็น

5. การใช้การแสดงผลพิเศษ (Effect) ที่มากเกินไป ทำให้ดูไม่น่าเชื่อถือ และน่ารำคาญ

สมัยที่ผู้เขียน (คิดว่า) ใช้เพาเวอร์พอยท์ เป็นในช่วงแรกๆ เมื่ออาจารย์มอบหมายให้ไปทำเพาเวอร์พอยท์ มานำเสนอหน้าห้อง ผู้เขียนคิดว่าการใช้ศักยภาพของโปรแกรมทั้งหมดเป็นสิ่งที่ดีและแสดงถึงความสามารถของผู้นำเสนอ ฉะนั้นผู้เขียนจึงใส่การแสดงผลพิเศษและเสียงเข้าไปในทุกที่ที่ใส่ได้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนของข้อความต่างๆ ในสไลด์เดียวกัน หรือการเปลี่ยนสไลด์ และใช้อย่างหลากหลาย ทั้งการแสดงผลพิเศษแบบพิมพ์ติด แบบหมุน แบบกระพริบ หรือเสียงปรบมือ เสียงระเบิด เสียงยิงปืน เสียงแก้วแตก เป็นต้น นอกจากนี้ยังใส่การเชื่อมโยงผ่านทางหน้าเมนูต่างๆ ทั้งๆ ที่ไม่จำเป็นเพราะอย่างไรรก็พูดเรียงตามลำดับแต่ละหน้าอยู่แล้ว ผลปรากฏว่าในวันนำเสนอทุกๆ ครั้งที่มีการแสดงผลพิเศษเกิดขึ้น สิ่งที่ได้ยินควบคู่กันไปกับเสียงหัวเราะจากเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งทำให้สิ่งที่ผู้เขียนเตรียมมาพูดแทบไม่ได้รับความสนใจเลยเพราะทุกคนมัวแต่ลุ้นว่า การแสดงผลพิเศษตัวต่อไปจะมาเป็นรูปแบบใด ตอนจบการนำเสนอยังถูกอาจารย์แฉว่าตกลงจะนำเสนอหรือเอาหนังสือสงครามมาให้ดู นอกจากนี้การเชื่อมโยง (Link) ที่ใส่เข้าไปก็ทำให้การนำเสนอสับสนวุ่นวายเพราะต้องเสียเวลาเชื่อมโยงกลับไปกลับมาเมื่อต้องตอบข้อซักถามจากอาจารย์และเพื่อนๆ และบางทีก็กลับไปไม่ถูกเพราะจำไม่ได้ว่าจุดเริ่มต้นการเชื่อมโยงอยู่สไลด์ใด

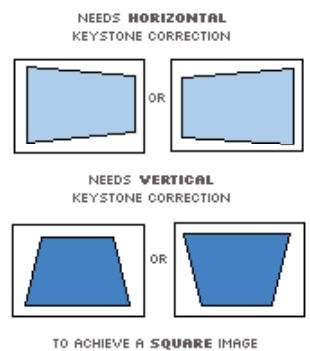
จากการนำเสนอครั้งนี้ผู้เขียนจึงได้รับบทเรียนที่ดีที่สุดบทหนึ่งในชีวิต นั่นคือเพาเวอร์พอยท์ ที่มีประสิทธิภาพไม่ได้ขึ้นอยู่กับการใช้ความสามารถทางด้านเทคนิคของโปรแกรมให้มากที่สุด แต่ขึ้นอยู่กับการใช้เทคนิคอย่างไรจึงจะเหมาะสมหรือพอเพียงอย่าให้เทคนิคของเพาเวอร์พอยท์เข้ามาแย่งความสนใจ เพราะผู้นำเสนอต้องเป็นศูนย์กลางความสนใจไม่ใช่เทคนิคที่มากจนเกินพอดี นอกจากนี้ข้อเสียของการใช้การแสดงผลพิเศษอีกประการ คือ หากนำไปใช้ในเครื่องที่มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเครื่องที่ผลิต ก็อาจทำให้การนำเสนอช้าหรืออืดอาดได้ เพราะต้องใช้เวลาในการประมวลผลที่ซับซ้อน

ข้อแนะนำเพิ่มเติมในการใช้งานเพาเวอร์พอยท์

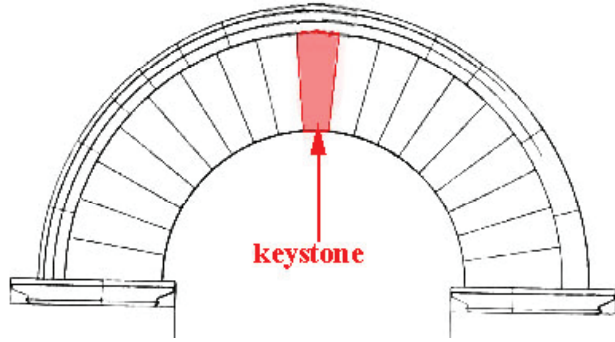
นอกจากข้อผิดพลาดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีแนวทางเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้การใช้งานเพาเวอร์พอยท์ มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยในที่นี้จะรวมถึงการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์อื่นๆ ประกอบการนำเสนอที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีข้อแนะนำดังต่อไปนี้

1. การใช้เครื่องฉาย (LCD Projector)

หลังการติดตั้งเครื่องฉาย ควรทดลองเปิดหลอดฉายเพื่อปรับภาพให้ได้ขนาดที่ต้องการ (Size) แก่ความบิดเบี้ยวของภาพ (Keystone Effect) และปรับความชัดเจน (Focus) ของภาพบนจอ ในเครื่องรุ่นเก่าอาจจะต้องปรับแก้หลายขั้นตอน แต่เครื่องรุ่นใหม่ๆ ในปัจจุบันมีปุ่มติดตั้งอัตโนมัติ (Auto Setup) ซึ่งสามารถจัดการปรับตั้งให้เสร็จเรียบร้อยได้ในปุ่มเดียว และเมื่อเลิกใช้เครื่อง ควรปิดหลอดฉายและปล่อยให้พัดลมระบายความร้อนออกจากหลอดฉายเครื่องฉายเสียก่อนแล้วจึงเก็บเครื่อง การเคลื่อนย้ายเครื่องขณะร้อนหรือขณะหลอดฉายเปิดสว่างอาจจะทำให้หลอดฉายขาดได้ง่าย

ภาพที่ 8 แสดงตัวอย่างความบิดเบี้ยวของภาพในหน้าจอฉาย

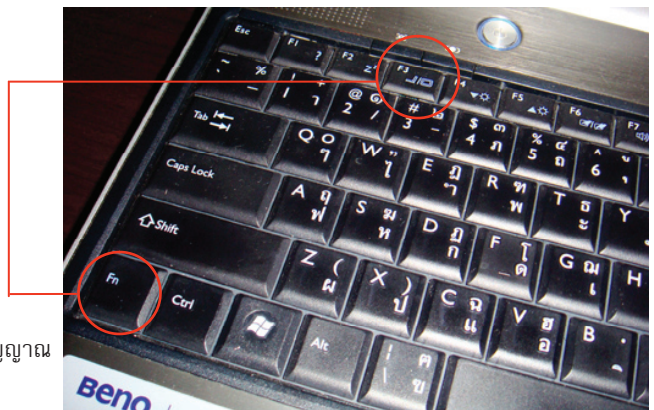
ภาพที่ 9 แสดงที่มาของคำว่า Keystone Effect ซึ่งมาจากลักษณะของก้อนหินบริเวณซุ้มประตูหรือหน้าต่างของอาคารในยุโรป (ที่มา <http://en.wikipedia.org>)

โดยทั่วไปเครื่องฉายสามารถใช้ในห้องที่มีแสงสว่างได้ (เครื่องฉายบางรุ่นเท่านั้นที่ต้องการห้องที่มืดสนิท) ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องปิดไฟในห้องทุกดวงเพราะจะมองไม่เห็นกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง อาจปิดแค่ดวงที่อยู่ใกล้จอฉายเพียงดวงเดียวหรือแถวเดียวก็เพียงพอแล้ว

2. การติดตั้งคอมพิวเตอร์กับเครื่องฉาย

เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ที่ใช้เชื่อมต่อกับเครื่องฉายมักเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ปกติผู้ใช้ต้องปล่อยสัญญาณจากคอมพิวเตอร์สู่เครื่องฉายเพื่อให้ภาพปรากฏที่จอฉาย วิธีการปล่อยสัญญาณของโน้ตบุ๊กแต่ละรุ่นแต่ละยี่ห้อจะไม่เหมือนกัน แต่ทั่วไปก็มักใช้วิธีกดปุ่ม Fn ควบคู่กับปุ่ม F ต่างๆ เช่น Fn กับ F3 หรือ Fn กับ F4 ขึ้นอยู่กับแต่ละเครื่องว่าใช้ปุ่ม F ใด วิธีการสังเกตคือ ปุ่ม F ใดที่มีสัญลักษณ์เป็นรูปจอคอมพิวเตอร์ 2 อัน ก็มักจะใช้ปุ่มนั้นควบคู่กับปุ่ม Fn ซึ่งหากกดแล้วภาพยังไม่ขึ้นให้เว้นช่วง 2-3 วินาที แล้วกดใหม่อีกครั้ง หากกดซ้ำเกิน 3 ครั้ง ภาพยังไม่ขึ้นแสดงว่าอาจจะมีความผิดปกติอื่น เช่น สายสัญญาณไม่ดี เสียบสายผิดช่องสัญญาณ หรืออาจเลือกแหล่งที่มา (Source หรือ Input) ที่เครื่องฉายไม่ถูกต้อง (ไม่ได้เลือกเป็นคอมพิวเตอร์) เป็นต้น นอกจากนี้หากต้องการใช้เสียงประกอบควรเตรียมลำโพงมาเพิ่มเพราะเสียงจากลำโพงของโน้ตบุ๊กจะมีความดังไม่พอให้ได้ยินทั้งห้องหรืออาจใช้วิธีต่อสัญญาณเข้ากับระบบเสียงของห้องบรรยาย

โน้ตบุ๊กของ BenQ S41 ใช้ปุ่ม Fn ควบคู่กับปุ่ม F3 เพื่อปล่อยสัญญาณจากคอมพิวเตอร์สู่เครื่องฉาย

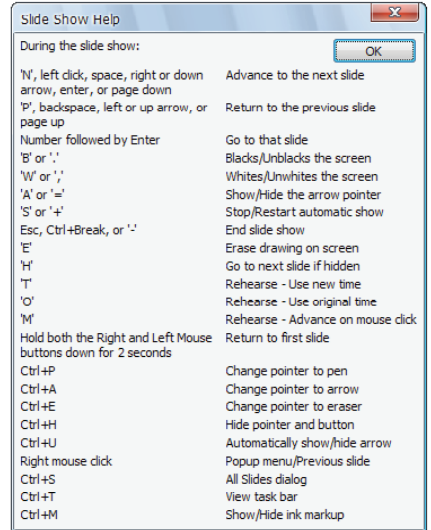

ภาพที่ 10 แสดงตัวอย่างการใช้ปุ่มคำสั่งเพื่อปล่อยสัญญาณภาพจากโน้ตบุ๊ก

สิ่งที่ควรระวังอีกเรื่องคือการตั้งโปรแกรมพักหน้าจอ (Screen Saver) หรือโหมดปิดจอภาพ (Turn off Monitor) ในเครื่องคอมพิวเตอร์เพราะจะทำให้ภาพจากสไลด์หายไปหากผู้นำเสนอแช่สไลด์ไว้นานๆ ทางที่ดีควรจะยกเลิกการตั้งค่าในส่วนนี้ออกไปก่อนที่จะนำเสนอ

3. การแสดงความเป็นมืออาชีพในการนำเสนอ

แนวทางสำคัญที่จะทำให้ท่านกลายเป็นผู้นำเสนอที่ดูน่าเชื่อถือและเป็นมืออาชีพ คือ การเรียนรู้ที่จะใช้คำสั่งลัดของเพาเวอร์พอยท์ ซึ่งผู้ใช้โดยทั่วไปคงไม่ทราบว่าโปรแกรมเพาเวอร์พอยท์ มีคำสั่งลัดเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเสนอ ซึ่งช่วยให้ผู้นำเสนอเพาเวอร์พอยท์ ได้อย่างรวดเร็วต่อเนื่อง เช่น โดยปกติเวลาที่เรานำเสนอสไลด์ เราจะสามารถเปลี่ยนได้เฉพาะสไลด์ที่อยู่ติดกันโดยการกดลูกศรเดินหน้าหรือถอยหลัง แต่หากต้องการกระโดดไปยังสไลด์ที่อยู่ห่างกันเช่นจากหน้า 5 ไปหน้า 10 เราสามารถใช้คำสั่งลัดโดยการกดตัวเลข 10 แล้วกดปุ่ม Enter ก็สามารถกระโดดจากหน้า 5 ไปสู่สไลด์หน้า 10 ได้โดยไม่ต้องกดปุ่ม Esc เพื่อออกจากการนำเสนอแล้วไปเลือกสไลด์หน้าที่ต้องการ หรือหากเราต้องการพักหน้าจอเพื่อให้ผู้ฟังสนใจเราก็สามารถกดปุ่ม B เพื่อให้หน้าจอกลายเป็นสีดำ หรือกดปุ่ม W เพื่อให้หน้าจอเป็นสีขาวได้ หรือหากอยากเปลี่ยนเมาส์เป็นปากกาเพื่อขีดเขียนลงในหน้าจอก็ใช้การกดปุ่ม CTRL+P เป็นต้น คำสั่งลัดต่างๆ เหล่านี้ท่านสามารถดูได้จากการกดปุ่ม F1 (ขณะที่นำเสนอ) เพื่อให้โปรแกรมแสดงคำสั่งลัดทั้งหมด โดยแต่ละรุ่น จะมีคำสั่งลัดที่มากน้อยแตกต่างกัน

ภาพที่ 11 แสดงตัวอย่างคำสั่งลัดของโปรแกรม

นอกจากนี้ การสร้างความเป็นมืออาชีพอีกวิธีก็คือการไม่กระทำการที่จะลดความน่าเชื่อถือของท่านลงไป เช่น การตรวจสอบไม่ให้มีคำผิดในสไลด์ หรือมีการตัดคำท้ายบรรทัดที่จะทำให้ข้อความสื่อความหมายผิดเพี้ยนไป การใส่เสียงปรบมือในสไลด์แผ่นสุดท้ายซึ่งเหมือนกับปรบมือให้ตัวเอง การชี้ภาพบนสไลด์ซึ่งควรใช้ปากกาแสง (Laser Pointer) ส่งไปที่จอฉาย หากไม่มีก็สามารถใช้เมาส์ได้แต่ไม่ควรใช้เมาส์ชี้วนไปวนมาเพราะจะทำให้ดูน่ารำคาญ หรืออาจใช้วิธีเปลี่ยนลูกศรเป็นปากกาแล้ววงไปที่จุดสำคัญของภาพแทนก็ได้ นอกจากนี้ผู้นำเสนอไม่ควรยืนบังหน้าจอหรือเดินผ่านแสงของเครื่องฉายเพราะจะทำให้เงาปรากฏบนจอ และไม่ควรรออ่านจากจอฉาย เพราะจะหันหลังให้ผู้ฟัง และที่สำคัญก็คือไม่ควรก้มหน้าก้มตาอ่านจากหน้าจอคอมพิวเตอร์เพราะจะทำให้ดูเหมือนไม่มีการเตรียมความพร้อมมาก่อนหรือไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง

การนำเสนอที่มีประสิทธิภาพนั้น นอกเหนือจากการออกแบบและการใช้เพาเวอร์พอยท์ที่ดีตามหลักการแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีกมาก โดยเฉพาะลักษณะของกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็น อายุ พื้นฐานความรู้ สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ทักษะหรือความเชื่อ เป็นต้น ผู้นำเสนอที่ดีต้องทำการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้สามารถกำหนดรูปแบบการนำเสนอ และสื่อที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะ และความต้องการของผู้ฟัง เช่น หากต้องไปบรรยายเกี่ยวกับกระบวนการผลิตน้ำหมักชีวภาพให้เกษตรกร รูปแบบการนำเสนอควรจะเน้นความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากกว่าการนำเสนอที่เป็นหลักการทางวิชาการ โดยควรจะใช้เพาเวอร์พอยท์ที่มีภาพประกอบเป็นหลักในการนำเสนอมากกว่าข้อความ รวมทั้งอาจใช้วีดิทัศน์แสดงการสาธิตประกอบควบคู่การบรรยายเพื่อให้เห็นของจริง เป็นต้น ซึ่งเชื่อได้เลยว่าเมื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ร่วมกับหลักการออกแบบและใช้งานเพาเวอร์พอยท์อย่างที่เหมาะสมแล้วนั้น จะทำให้การนำเสนอของท่านประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ นิธิพัฒนะศัย. 2550. การนำเสนอแบบมืออาชีพ. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2550 จาก <http://www.posttoday.com>
- ณัฐกร สงคราม. 2551. เอกสารประกอบการสอน วิชา เทคโนโลยีเพื่อการพูดและการนำเสนอทางการเกษตร. คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (เอกสารอัดสำเนา)
- Mitchell, Brent. 2551. เคล็ดลับวิธีการนำเสนอให้ประทับใจ. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2551 จาก <http://www.microsoft.com/thailand/smallbusiness/issues/running/creating/reach/presentations.mspx>
- Sheridan, Scott. 2551. Giving a PowerPoint Presentation. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2551 จาก <http://sheridan.geog.kent.edu/geog69701/Presentations-Tips.ppt>
- Wikipedia. 2008. Keystone Effect. [online] 13 November 2008 from http://en.wikipedia.org/wiki/keyston_effect